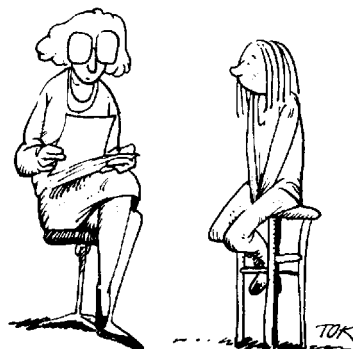

Utvärdering

Bakgrund

IEA-undersökningens resultat om svenska 13-åringars räknefärdigheter, kom tydligen som en kalldusch för många. Kunde detta resultat vara möjligt, i ett av världens mest påkostade skolsystem? Det enkla svaret är att *om man inte tar reda på* vad eleverna faktiskt kan, så får man heller inget besked om kunskapsstandarden. — Och är man omedveten om ett problem — hur skall man då kunna göra något åt det?

Men resultaten från PUMP-projektets undersökningar då? De publicerades ju i mitten av 70-talet och gav väl klara besked i frågan? Jo, men då var det inte opportunt att tala om kunskaper, än mindre att mäta dem. Det allvarliga i PUMP-projektets resultat uppfattades nog inte på ansvarsfullt håll.

Några år senare slutade man ge betyg på låg- och mellanstadiet. Detta ledde i sin tur till att standardproven i årskurserna 3 och 6 blev överflödiga. Samtidigt blev det allt fler högstadielklasser som uteblev från standardproven i åk 9 (eller åk 8). På det sättet gick vi miste om en viktig källa till information om elevernas kunskapsutveckling. Det fanns inte längre något instrument, med vars hjälp man kunde följa de longitudinella variationerna i kunskapsstandarden. De problem som lyfts fram i och med IEA-undersökningen borde med andra ord inte vara förvånande — snarare förväntade.

Hur kommer framtiden att se ut?

Det beror på oss själva! Var och en av oss måste bidra på sitt sätt till att analysera och förbättra matematikundervisningen. På senare tid har det inträffat två saker som pekar i rätt riktning. Provksektionen har brutits ut från SÖ och motsvarande arbete har lagts ut på vetenskapliga institu-

tioner. Matematikproven görs numera vid Stockholms universitet (se s 10). I den första av de följande artiklarna låter vi därför PRIM-gruppens vetenskapliga ledare Bengt-Olof Ljung ge sin syn på utvärdering. Förhoppningsvis kan vi nu se fram emot ett mer aktivt forsknings- och utvecklingsarbete inom utvärderingssektorn.

En annan viktig insats är tillkomsten av SÖ:s diagnoser i matematik. Visserligen har väl diagnosmaterialet ännu inte funnit sin form, men initiativet är gott. Rätt använda har SÖ:s diagnoser redan blivit en viktig del av den lokala arbetsplanen. Eftersom vi redan har en hel del erfarenheter av detta, kan vi här presentera några artiklar i frågan. Vi börjar med en artikel av Wiggo Kilborn om poängen med diagnoserna. Artikeln följs av en artikel av Ulla Runesson, där hon berättar om hur hon bearbetat och följt upp diagnosresultaten. (Se även artiklar i Nämnaren 4 83/84 *Diagnos och utvärdering*.)

Tyvärr finns det fortfarande en stor grupp lärare i landet som av olika skäl inte använt SÖ:s diagnoser. Skälen till detta kan vara många. En del har inte känt till diagnoserna, andra har helt missuppfattat hur de skall användas. Om detta handlar en nyskriven artikel av Ulla Runesson och Madeleine Löwing.

Som framgår av de här artiklarna, så består en skriftlig diagnos av ett kort stickprov av uppgifter. Diagnosen kan därför bara ge en indikation om att en elev sannolikt har problem med en viss uppgiftstyp. För att närmare kartlägga problemets art, bör de fel som upptäckts vid diagnosen, följas upp muntligt. Med hjälp av ett kort, strukturerat samtal med eleven, brukar man kunna avgöra vilken tankeform hos eleven, som lett till problemet. På flera håll i landet bedriver man intressanta utvecklingsarbeten inom det här området. Vi avslutar avsnittet om utvärdering med ett par exempel på elevintervjuer, beskrivna av Ulf Söderström och Jan Unenge.